

ХДХВ, ДОХ-ТОЙ ХҮМҮҮСИЙН ЭСРЭГ ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТ

Монгол Улс 2011 онд батлагдсан Эрүүл мэндийн тухай хууль, 2012 онд батлагдсан Хүний дархлал хомсдлын вирусын (ХДХВ) халдвартай, дархлалын олдмол хомсдлоос (ДОХ) сэргийлэх тухай хуулиар хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг ялгаварлан гадуурхахгүйгээр үзүүлэх бодлогыг тодорхойлж, шинээр боловсруулж буй Гэмт хэргийн тухай, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн төслүүдэд ялгаварлан гадуурхалтыг хориглосон дэвшилттэй зохицуулалтыг тусгасан зэрэг сайшаалтай алхмууд

хийж байгаа ч хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй, энэхүү асуудлыг хариуцах Үндэсний хороо одоог хүртэл байгуулагдаагүй. Мөн ХДХВ, ДОХ-ын халдвартай хүмүүсийн эрхийг хангах, хамгаалах чиглэлээр бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн албан тушаалтуудын мэдлэг, хандлага суу, мэдээлэл хангалтгүй, тогтвортай суурьшилтай ажилладаггүй зэрэг нийтийг дутагдал байна.

ХДХВ, ДОХ-ТОЙ ХҮМҮҮСИЙН ХУВЬД ДАРААХ ЭРХ НИЙТЛЭГ ЗӨРЧИГДӨЖ БАЙНА:

- Ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх
- Эрүүл мэндээ хамгаалуулах, эмнэлгийн тусламж авах
- Хувийн нууцаа хамгаалуулах
- Хөдөлмөрлөх
- Шударга шүүхээр шүүлгэх

ТУЛГАМДАЖ БҮЙ АСУУДАЛ

Монгол Улсад ялгаварлан гадуурхалтын эсрэг тусгайлсан хууль байхгүй. ХДХВ, ДОХ-ТОЙ АМЬДАРЧ БҮЙ ХҮМҮҮС ИЛ БОЛОН ДАЛД ХЭЛБЭРЭЭР ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТАД ӨРТӨХ ЯВДАЛ ТҮГЭЭМЭЛ БАЙНА. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 14.2-т ялгаварлан гадуурхахыг хориглосон үндэслэлд эрүүл мэндээр нь ялгаварлан гадуурхахыг хориглоогүй тул ХДХВ-ийн халдвартай хүн ялгаварлан гадуурхагдахгүй байх эрх зүйн орчин бүрдээгүй. Үүний улмаас ХДХВ, ДОХ-ТОЙ ХҮНИЙГ ЯЛГАВАРЛАСАН ДҮРЭМ, ЖУРАМ БАТЛАХ ТОХИОЛДОЛ ГАРСААР БАЙНА. МӨН ТҮҮНЧЛЭН ХДХВ-ЫН ШИНЖИЛГЭЭ ЗААВАЛ ХИЙЛГЭСЭН БАЙХЫГ ШААРДАХ НЬ ТҮГЭЭМЭЛ. ТУХАЙЛБАЛ, ШИНЭЭР АЖИЛД ОРОХ, НИЙТИЙН УСАН БАССЕЙНААР ҮЙЛЧЛҮҮЛЭХ, МЭС ЗАСАЛД ОРОХ ЗЭРЭГТ ХДХВ-ИЙН ШИНЖИЛГЭЭ ШААРДДАГ ПРАКТИК БАЙНА.

КЭЙС, БАРИМТ, ТАЙЛБАР

“Хүний дархлал хомсдлын вирусын халдвартай, дархлалын олдмол хомсдлоос сэргийлэх тухай хууль”-ийн 11.5-д “ХДХВ-ЫН ХАЛДВАР АВСАН, ДОХ-ТОЙ НЬ ТОГТООГДСОН ХҮНИЙ ХӨДӨЛМӨРИЙН ЧАДВАР АЛДАЛТЫН ХЭМЖЭЭГ ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХҮЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН 30 ДУГААР ЗҮЙЛ БОЛОН ЭНЭ ХУУЛИЙН 5.1.5-Д ЗААСНЫ ДАГУУ ТОДОРХОЙЛНО.” ГЭСЭН НЬ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭХ БОЛОМЖООР НЬ ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХСАН ШИНЖТЭЙ БАЙНА.

Монгол Улс ХДХВ-ЫН ХАЛДВАР ТАРААХЫГ ГЭМТ ХЭРЭГТ ТООЦОЖ, ЯЛ ШИЙТГЭЛ ОНОГДУУЛАХ ЗАРЧМЫГ БАРИМТАЛЖ БАЙНА. ОДОО МӨРДӨГДӨЖ БАЙГАА ЭРҮҮГИЙН ХУУЛИЙН 105.3, ШИНЭЭР БОЛОВСРУУЛЖ БУЙ ГЭМТ ХЭРГИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН 15.6-Д ҮҮНИЙГ ГЭМТ ХЭРЭГТ ТООЦОЖ, ОНОГДУУЛАХ ЯЛ ШИЙТГЭЛИЙГ ЗААСАН.

Иргэн Д-ийн ажил дээр эмч нар ХДХВ-ЫН ШИНЖИЛГЭЭ АВАХААР ИРЭХЭД, ХАЛДВАРТАЙ ГЭДГИЙГ НЬ МЭДЧИХЭЭД ХАМТ ОЛНЫ ЗҮГЭЭС ГАДУУРХАХ ХАНДЛАГА ГАРГАНА ГЭЖ АЙСАНДАА АЖЛААСАА ГАРЧЭЭ.

ХДХВ, ДОХ-той хүмүүсийн хувьд эрүүл мэндээ хамгаалуулах, эмнэлгийн тусlamж авах эрх зөрчигдөх нь түгээмэл байна.

ХДХВ-ын халдвартай иргэн Б хувиараа жижиг мужааны ажил хийж, амьжираагаа залгуулдаг. Тэрээр ажлын багажинд хуруугаа тасалчихаад тусlamж авахаар гэмтлийн эмнэлэгт очтол ДОХ-ын эмч байхгүй гэсэн шалтгаанаар 2 цаг гаруй эмнэлгийн тусlamж үзүүлэлгүй хүлээлгэжээ. Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв /ХӨСҮТ/-өөс ДОХ-ын эмч ирсний дараа л оёдол тавьж, боолт хийсэн байна.

ХДХВ-ийн халдвартай жирэмсэн эхчүүдийг Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар ХӨСҮТ дээр, орон нутагт бол ХӨСҮТ-ийн ДОХ-ын мэргэжилтнүүдийн хяналтан дор төрүүлдэг.

Хувийн нууцаа хамгаалуулах, амьд явах, шударга шүүхээр шүүлгэх эрх нь зөрчигдөх байна.

“ХДХВ, ДОХ-ын халдвартай амьдарч буй ЭБЭ-чүүдийн хүний эрхийн төлөв байдал” судалгаанд оролцогчдын 45% нь ХДХВ-ын халдвартай холбоотой хувь хүний эрүүл мэндийн нууц алдагдаж байсан гэж хариулсан.

2010 онд иргэн Э-ийн амь насыг хэрцгийгээр хөнөөсөн хэрэг гарсан бөгөөд шүүхээс хэрэгтэнд хөнгөн ял оногдуулсан. Хохирогчийн гэр бүлийн хүн давж заалдах хүсэлтэй байсан ч хохирогч Э-ийн ХДХВ-ийн халдвартай байсныг хамаатан, ах дүү нар нь мэдэх вий гэдгээс эмээж давж заалдаагүй орхисон.

МОНГОЛЫН ХҮНИЙ ЭРХИЙН ТББ-УУДЫН ФОРУМААС ДАРААХ ЗӨВЛӨМЖИЙГ САНАЛ БОЛГОЖ БАЙНА:

1. Эрүүл мэндийн яам ХДХВ, ДОХ-ын халдвартай хүмүүсийг ялгаварлан гадуурхсан бодлого, шийдвэрээс эргэн харж, хүчингүй болгох.
2. ХДХВ, ДОХ-ын асуудлаарх эрх зүйн баримт бичгийг шинэчлэх, энэ чиглэлээрх бодлого, хөтөлбөр, төслийн хэрэгжилт, түүний үр дүнгийн үнэлгээ хийх явцад халдвартай амьдарч байгаа хүмүүсийн бодитой оролцоог хангах арга хэмжээ авах.
3. ХДХВ, ДОХ-ын асуудлаар хэрэгжүүлж буй бодлого, хөтөлбөрийн талаар хэвлэл мэдээллээр нээлттэй мэдээлэх, нийгмийн хандлагыг ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байхад анхаарах.
4. ХДХВ, ДОХ-ын халдвартай амьдарч байгаа хүмүүсийн ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх, ялгаварлан гадуурхагдсан тохиолдолд эрхээ сэргээлгэх боломжтой эрх зүйн орчинг нэн даруй бүрдүүлэх.
5. ДОХ-ын Үндэсний хороог яаралтай байгуулж орон нутагт салбар зөвлөлүүд бий болгох.
6. ХДХВ, ДОХ-оос сэргийлэх ажлыг гадны тусlamжаар хийдгийг зогсоож, төрөөс санхүүжүүлэх.
7. ХДХВ-ын халдвартай амьдарч буй хүмүүс ялгаварлан гадуурхагдахгүйгээр хөдөлмөр эрхлэх нөхцлийг бүрдүүлэх, эрх зүйн орчинг бий болгох.
8. ХДХВ, ДОХ-д өртөх эрсдэлт бүлэг болох бэлгийн цөөнхийн давхар ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах арга хэмжээ авах.
9. ХДХВ, ДОХ-д өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр өндөр эрсдэлт бүлэгтэй ажилладаг ТББ-удыг төрөөс дэмжих.
10. Улсын мэргэжлийн хяналтын байгууллага холбогдох хуулиудын хэрэгжилтэд үр дүнтэй хяналт тавих.